Štev. 182 Posamezna številka 20 stotink V Trstu, v nedeljo 12. septembra 1920 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLV

izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj ničitvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Go... r. Anton Požar, župnik Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Nar... Konto... pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon ...prave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Bolno ozračje

Vse to, kar je preživel Trst v zadnjem tednu, vsi krvavi dogodki, ki so se odigrali zadnje dni po tržaških ulicah, ki niso še doživele v Novem veku enake groze in enakega gorja — odkrivajo globoko rano, na kateri boleha vse politično, upravno in gospodarsko življenje na zasedenem ozemlju od dneva premirja dalje.

Po štirih letih vojnih grozot, ki so se odigravale na pragu mesta in spremenile cvetočo Goriško v eno samo grobljo, uničile na tisoče družin, pokopale za dogleden čas blagostanje naših gospodarstev, udušile vsako trgovino in vsako politično svobodo, je prišel polom tiranske Avstrije, z navdušenjem pozdravljen od obeh plemen v nesrečnem Primorju.

In prišla je italijanska vojska in ž njo italijanske upravne oblasti. Po tolikem trpljenju izkušeno prebivalstvo je pričakovalo prostejšega oddiha, človekoljubnega postopanja in izdatne pomoči na vseh poljih javnega in privatnega življenja. Pričakovalo je političnih svoboščin, ki jih je kratila obsovražena monarhija, pričakovalo je kulturnega razmaha in mirnega soživljenja obeh avtohtonih narodnosti, ki jih je prejšnji policijski režim hujskal eno proti drugi na najbolj hinavski način in s tem vzdrževal nadvlado. Pričakovalo je mnogo, mnogo in kaj je dočakalo?

Po prvih obljubah, bombastično razglašenih in nikdar izpolnjenih, so sledili meseci in meseci neprimernih ukrepov, zgrešenih odredb, čudna zmes neorijentacije in absolutnega nepoznanja tukajšnjih razmer in psihe obeh narodov. Vsa politična in upravna oblast je bila in je v rokah ljudi, ki imajo morda dobro voljo, a ne prepotrebne razsodnosti, izkustva in političnega znanja, ki bi jih usposobilo za tako važno vodilno mesto. Bili so in so še vedno pod vplivom ljudi, ki jim je mirna politična uredba in trezno delo za gospodarski razvoj po vojni uničenih pokrajin in enega prvih evropskih trgovinskih mest deveta briga, le da zadoste pogubnim političnim instinktom, ki jih je vojna že davno likvidirala.

V tržaškem časopisju se je zopet pojavilo ono podzemeljsko rovarenje in podtikanje, ki je že prej zastrupljalo v našem mestu vse javno življenje. Pričela se je prikrita in odkrita gonja proti našemu mirnemu življu, ki ni nikdar dal povoda za kake rekriminacije in izgrede in je ob najhujšem trpljenju stisnjenih zob pokazal svojo kulturno in politično zrelost. Pričelo se je ono hujskanje, ki je obrodilo svoj sad 13. julija, ko so Jugoslovani na zasedenem ozemlju pretrpeli najhujši udarec.

Toda dušeča atmosfera, zastrupljeno ozračje polno eksplozivnih snovi se je zgoščalo, dokler ni bruhnilo na dan pretekli teden, ko je tekla nedolžna kri po tržaških ulicah. Obupni odpor šentjakobskega predmestja in iz smeti in par vozov improvizirane barikade, ki izključujejo vsako resno pripravo na kak premišljen revolucijonarni akt, so dejstva, ki kriče bolj od našega dokazovanja, kako težko bolno je ozračje, v katerem živimo že dolge mesece, kako neznosne in nevzdržljive so postale razmere, ki so zamogle zapeljati maso do tako lahkomiselnih dejanj.

Tržaški komisar grof Noris poziva meščane na mirno delo in strpnost, ki naj za vedno izključijo taka dejanja, ki bi delala sramoto Trstu in Italiji. Toda o vzrokih vse molči in jih noče nihče videti. Zato povzdigamo mi zopet svoj glas:

»Izločite iz političnega življenja na zasedenem ozemlju vse vzroke, ki so zakrivili zadnje krvave dogodke. Dajte vsem politično svobodo in vrnite pravice, ki smo jih iztrgali iz krempljev dvoglavega orla.

Iz izvestnega tržaškega časopisja naj izgine nečastno zavijanje resnic in podlo podzemsko rovarenje. Politična borba strank je bila in bo, toda naj bo poštena, naj se izvojuje z odprtim vizirjem in na kulturni način! **Skrbite za to, da se ljudstvo na zasedenem ozemlju oddahne od dušeče more, ki ga tlači** — in dogodkov, kot so se zadnje dni odigrali v Trstu, v Bitjah, v Desklah in drugod, ne bo več!«

To in pred vsem to je treba storiti in verujte, da bo vse, kar je še zdravega na tem ozemlju, naj si bo jugosovenske . ali italijanske narodnosti, z veseljem pozdravilo in z vsemi močmi podpiralo vsako delo pomirjenja, gospodarskega ozdravljenja in politične strpnosti v blagor obeh narodov ob Adriji!

Mir po krvavih dneh

Položaj pri Sv. Jakobu se je včeraj nekoliko izboljšal. Ali je to mir pred nevihto? Mogoče. Na vsak način se dosedanja nevihta še ni pomirila in še vedno se sliši streljanje. Morda je to streljanje »iz veselja« — kakor je pisal neki tukajšnji list — toda veselje gotovo ni v srcu onih, ki so videli, kaj pomeni to streljanje »iz veselja«! Zadostuje, da pomoliš glavo skozi okno, in že ti zažvižgajo krogle »veselo« mimo ušes. Koliko oseb počiva sedaj zaradi tega »veselja« v črni zemlji in koliko jih stoka v bolnišnici, koliko mater joče zapuščenih . . . vse zaradi »veselja«. Sv. Jakob se je pomiril, ker se vsak boji na ulico in če ne doma, tudi domov. Že tekom včerajšne noči so bili po nekaterih hišah aretirani vsi moški in kolikor jih ni bilo aretiranih ponoči, so bili odpeljani v zapore po dnevi. Zapori na gradu so prenapolnjeni in del aretirancev se je moral odpeljati zaradi pomanjkanja celic v vojašnice. Ljudje so morali prenočevati celo zunaj. Sv. Jakob živi še vedno v strahu. Okna po hišah so po večini popolnoma zaprta, prodajalne se tupatam odpirajo samo za hip. Kdor mora na ulico, hiti, da se mu kaj ne zgodi. Močni vojaški oddelki hodijo po ulic. o in pazijo, da se ne odpre kako . . . okno. Preiskuje o redke posameznike — kajti več kot dve osebi ne smete hoditi skupaj — ki morajo bežati po preiskavi z dvignjenimi rokami, če nočejo, da jim zagrme nasproti puške. Ogorčenje je v ljudstvu veliko, toda včeraj ni prišlo do izbruha, ker je vojaška sila, ki je zasedla ves okraj, naravnost ogromna in tako oborožena, da bi mogla vsak hip začeti bitko z rednimi sovražnimi četami.

Zato pa prihajajo sedaj do izbruha druge strasti. Ko so včeraj zjutraj prišli uradniki v urade inseratnega oddelka »Lavoratora« na Borznem trgu, so kar obstrmeli. Urad, na strani ulice Beccherie je bil popolnoma razdejan. V steni, ki loči urade od veže hiše št. 14 v ul. Beccherie, je bila narejena velika luknja, skozi katero so napadalci bržkone vrgli dve bombi v urade. Prva je eksplodirala in naredila veliko škodo, dočim so našli uradniki včeraj, ko so stopili v urad, drugo še nerazpočeno na tleh. Ker je bil urad ves popoldan prejšnjega dne zaprt, se smatra, da so napadalci porabili to priliko in naredili luknjo v zidu in potem vrgli zvečer okoli 22 bombi v urade. Sosedje pripovedujejo, da so videli takoj po poku bomb nekatere ljudi, kako so skočili iz veže v hiši št. 14. Napadalci so baje tudi izstrelili nekoliko strelov iz samokresov. Na lice mesta je prišel komisar Denipoti, ki je dal zastražiti nerazpočeno bombo po dveh stražnikih. Ob 11 je prišla sodnijska komisija, ki je preiskala urade.

»Piccolo« in »Era Nuova«, dva lista, ki sta ob priliki požiganja in uničevanja jugoslovenskega imetja v Trstu bruhala vse svoje blato na vse, kar diši po solvanskem in ščuvala na peklenski način z lažmi in podtikanji na nadaljne uničevanje, nista našla takrat besedice za obžalovanje zločinskih početij. Uradi »Edinosti« so bili trikrat napadeni in razdejani, in uredniki dveh listov niso čutili niti trohice potrebe v sebi, da bi izpregovorili eno samo besedico v obrambo časnikarske svobode, pač pa so izmišljali najnesramnejše laži ter s temi takrat indirektno, a pozneje bolj direktno ščuvali na nadaljne napade, ki so se na njihovo veliko veselje tudi v resnici izvršili.

Omenjamo te spomine samo zato, ker se da iz njih presojati tudi iskrenost včerajšnjega nastopa teh dveh listov v obrambo svobode tiska in proti nasilnim činom na politiški nasprotnih listih . . .

Poleg inseratnega oddelka »Lavoratora« so bili napadeni, oziroma preiskani uradi kulturnega sveta »Spartaco« in bližnja gostilna, kjer je bilo narejeno veliko škode.

Izredni komisar Noris je dal nalepiti na ulične vogale poziv na meščane, da naj delujejo za pomirjenje duhov. Duhovi po dolnjem mestu so bili tekom dneva precej pomirjeni. Nekaka razburjenost je nastala šele pod noč, ko so začeli zopet voziti po mestu »kamijoni«, polni oboroženih vojakov, in so začeli pokati pri Sv. Jakobu posamezni streli, ki so se nadaljevali celo noč. Po 10 je bilo mesto popolnoma mrtvo, ker je prepovedano po tej uri hoditi po ulicah. Tupatam so bile ustavljene posamezne osebe, ki so bile aretirane ali pa izpuščene, če se niso izkazale s posebnimi dokumenti.

Mestne ulice so bile temne in le ponekod razsvetljene s svečami po oknih. V mestno plinarno je prišla delat samo polovica delavcev. Delo v ladjedelnici pri Sv. Marku se je zopet započelo, dočim v drugih podjetjih manjka še veliko delavcev, ki so bili ali aretirani, ali pa niso še hoteli na delo. Pri Sv. Jakobu se — kakor omenjeno — še ni vzpostavilo prejšnje stanje. Tramvaj v Sv. Soboto včeraj še ni vozil, ker so prestreljene žice. Ulice so se nekoliko ponekod očistile; drugod leži še veliko materijala. Topovski streli so zelo poškodovali dve hiši v Istrski ulici.

Glede preiskovanja ljudi se pripovedujejo zelo čudne reči o postopanju posameznih varnostnih oddelkov pri tem delu. Tako se je zgodilo med drugim, da sta šla predsnočnjim okoli 20 dva mladeniča po ul. Amerigo Vespucci domov, ko ju ustavijo straže in jima ukažejo, naj dvigneta roke. Mladeniča sta ubogala in vojaki, med katerimi je bilo tudi nekoliko civilistov (ali so bili policijski agenti, ne vemo), so ju preiskali in jima veleli, naj zakričita »živela Italija«, ker drugače ju ne bodo izpustili. Mladeniča, ki nista Italijana, sta ubogala, ker nista hotela tvegati življenja in si mislila, da s tem nista ona ničesar izgubila, a drugi še . . . manj dobili. Ali je tako postopanje v zmislu poziva na pomirjevanje duhov, ne vemo.

Število ranjencev tekom zadnjih izgredov raste venomer. Mrtvih je doslej sedem in sicer 16-letni Bruno Taboga iz Milj, 30-letna Angela Cremese iz ul. Ugo Foscolo 26, 20-letna Margarita Bojta iz ul. Guardia 27, 72-letni Matej Krešković s Šentjakobskega trga 17, 30-letna Karmela Zagcdnik iz ul. P. Diacono 7, 40-letni Romej Prinožič iz ul. Sette Fontane 212 in redar Ivan Giuffrida.

Včeraj zjutraj okrog devetih je bil poklican zdravnik rešilne postaje dr. de Franceschi na Montebelo in sicer v hišo štev. 740, kjer je našel 57-letnega nočnega čuvaja Ivana Battistona težko ranjenega. Zdravnik je dognal, da je bil Battiston ustreljen od vojaške puške v prsa. Ranjenca so odpeljali v bolnišnico. — Lastnica hiše, gospa Colliud pripoveduje, da so se ona in njeni otroci mirno pogovarjali z Battistonom pri vežnih vratih. V sredi pogovora je Battiston zakričal in se zgrudil na tla, zadet od krogle.

V bolnišnico so sprejeli včeraj zjutraj 39-letnega Matija Vešnaverja, bivajočega pri Sv. M. M. sp. št. 100. Ranjen je bil od krogle v desni komolec.

Tudi Ivan Šiškovič, 18 let star, ključavničar, bivajoč v Lloydovi ulici je bil ustreljen v stegno in levo roko. Nahaja se v bolnišnici.

Ranjenih je bilo bržkone tudi veliko drugih oseb, ki se doslej še niso javile.

Z rusko-poljskega bojišča

Poljsko poročilo.

VARŠAVA, 11. Poročilo glavnega štaba pravi: Pri Suvalki so naši oddelki zopet osvojili Seiny in Krasnopol. Med Bugom in Kamionko Strumilowo se je sovražniku posrečilo prebiti črto ob Bugu. Radi junaškega odpora našega 19. polka, ki se je upiral pri Busku, dokler niso prišla ojačenja, je bil sovražnik prisiljen umakniti se naglo vzhodno od Knikimicz. Naši oddelki so zavzeli po hudi borbi Rokatyn in črto ob Gnili Lipi. Ob Dnjestru je mir.

Rusko-poljska pogajanja niso prekinjena

Izjave predsednika poljskega odposlanstva

VARŠAVA, 8. Donski državni podtajnik za zunanje zadeve, predsednik poljskega mirovnega odposlanstva v Minsku, je izjavil tisku, da njegova vrnitev v Varšavo ne pomeni, da so pogajanja s sovjetsko vlado pretrgana. Stvar je samo v tem — je rekel — da gre za hipen počitek, ki ga je povzročila potreba posvetovanja z vlado glede vprašanj, o katerih se bo razpravljalo na prihodnji seji. Ravno isto velja o boljševiškem odposlanstvu, ki je tudi odpotovalo iz Minska, da se dogovori z moskovsko vlado, dasi je bilo z ozirom na zveze v brezkončno boljšem položaju nego naše odposlanstvo. Potrebo premestitve pogajanj je priznala sovjetska vlada. Po nekih znamenjih se da soditi — je dostavil Donski — da bodo pogajanja v kakem bolj primernem mestu pripomogla do sklenitve premirja in miru. Z naše strani se bomo trudili z vsemi močmi, da pridemo do trajnega in pravičnega miru.

Rusi odpotovali na konferenco v Rigo

LONDON, 10. Rusko trgovinsko odposlanstvo je prejelo od Čičerina brzojavko, da je rusko-ukrajinsko mirovno odposlanstvo odpotovalo v Rigo.

Krasin in Kamenev pri Lloyd Georgeu

LONDON, 10. „Daily Mail“ pravi, da je Lloyd George sprejel včeraj ruska trgovinska odposlanca Kameneva in Krasina. List meni, da se je pogovor sukal posebno okoli boljševiške propagande in okoli obnovitve stikov. — Kamenev odpotuje danes v Moskvo z nekimi zahtevami angleške vlade. Njegovo spremstvo ostane za sedaj v Londonu.

Branting proti boljševizmu

STOCKHOLM, 9. V nekem političnem govoru se je Branting doteknil odkritij svetovnega tiska o boljševizmu. Rekel je, da se mora boriti proti načrtu delovanja tretje internacijonale vsaki tisti, ki je do sedaj verjel v svoji dobri veri, da izvira ta nauk le iz prekorenitega socijalizma. Vsi morajo uvideti — je dostavil Branting — da bi bilo neumno presaditi ruski nauk na Švedsko, kakor predlagajo neki. Prečitavši neka navodila tretje internacijonale za širjenje propagande med socijalisti, je izjavil ministrski predsednik, da imajo ta navodila namen pripravljati delavce za revolucijonarno gibanje. Te metode so mi zoperne — je dodal Branting — in največja zmota boljševizma je, da je mislil, da je ves svet pripravljen napraviti revolucijo po ruskih metodah in ruskem sistemu.

Nemški delavski svet za Rusijo

BEROLIN, 10. Občni zbor tvorniških svetov v Berolinu je sprejel včeraj enoglasno resolucijo, v kateri se naglaša solidarnost zbora z železničarji, ki so bili odpuščeni, ker so ustavili v Erfurtu en ententni vagon in uničili municijo, ki se je nahajala v njem. Nadalje se naglaša potreba nadzorovanja nakladov, ki so namenjeni Poljski in ki so priklopljeni k vlakom, ki vozijo po nemških železnicah v zmislu mirovne pogodbe. Rezolucija zahteva, naj se stori vse kar je potrebno za blokado Poljske in za varnost sovjetske Rusije.

Pred sklenitvijo miru med Rusijo in Finsko

LONDON, 11. »Morning Postu« poročajo iz Stockholma, da se je na mirovni konferenci v Jurjevem dosegel sporazum v glavnih točkah. Meni se, da bo v najkrajšem času podpisana mirovna pogodba. Vzhodna Karelija dobi svojo avtonomijo in Rusija se odreka svojim zahtevam po otokih v Finskem zalivu.

Zmešnjava v zabajkalski „demokratski republiki“

VLADIVOSTOK, 8. Vladivostoška skupščina je pretresala danes poročilo odposlancev, ki gre za tem, da se prične s pogajanji z vladama v Verhni Udinsk in v Citi v svrho ustanovitve enotne republike v Vzhodni Sibiriji. Rezolucija, ki je bila sprejeta, poudarja, da se skupščina strinja z dogovori z vladama v Verhneudinsku in Čiti, kateri bodo služili za podlago nadaljnim pogajanjem. Izjavlja pa se, da je sporazum s Semenovim nesprejemljiv, v kolikor gre za določbo, da obdrži Semenov poveljništvo zabajkalskih čet. Nesocijalistične stranke so bile proti tej rezoluciji in so dale nekak ultimatum, v katerem izjavljajo, da ne morejo še nadalje ostati v vladi, ako ne dobijo takojšnjih in formalnih jamstev o dobri veri komunistov glede sporazuma, ki je podlaga koalicije. Ultimatum zahteva takojšnji odgovor. Vladivostoška vlada je izdala nove papirnate rublje za eno milijardo in pol.

Operacije proti generalu Vrangelu

LONDON, 11. Iz Carigrada poročajo z dne 9. t. m.: Čete generala Vrangela so se srečale z 12.000 novinci, večinoma kozaki. Rusi, ki so bili prekoračili Dnjeper, so bili tepeni pri mostobranu Katiohovka.

Vesti iz Jugoslavije

Pred obnovitvijo pogajanj med Jugoslavijo in Italijo

LJUBLJANA, 11. Listi se bavijo obširno z vprašanjem obnovitve izravnih pogajanj med Jugoslavijo in Italijo. Neki listi hočejo celo vedeti, da se pogajanja ne bodo nadaljevala v Pallanzi temveč v kakem mestu zasedenega ozemlja. Ni izključeno — trdijo listi — da bi to mesto utegnil biti Trst.

Tuje rovarjenje v Črnigori

BELGRAD, 10. Presbiro javlja: Gotov del angleškega in romunskega tiska je izvedel kampanjo proti oblastim kraljevine SHS v Črnigori z izgovorom, da je prebivalstvo v Črnigori v največji bedi in da se srbske oblasti nedopustno vmešavajo v posle angleške humanitarne misije v Črnigori, ki jo vodi polkovnik Bernhem, dalje da Bernhemu, odkar so Italijani zapustili Ulčinj ni mogoče vršiti poslov. Končno obtožuje polkovnik Srbe, da so mu odvzeli parnik s sanitetnim materijalom in da so mu zapretili s smrtjo, bolniki pa da se plašijo in da ne prihajajo iskat pomoči v njegovo bolnico, ker oblasti terorizirajo prebivalstvo vsled zvez s to bolnico, kakor tudi, da so preprečili, da se nadškof Dobrečić ni mogel sniti s šefom misije. — Na vse to smo pooblaščeni izjaviti, da je stvar popolnoma neresnična in v sovražni nameri opisana. Polkovnik Bernhem je star znanec črnogorskega prebivalstva še iz leta 1914., ko je imel tam svoje sanitetne misije. Oblastva so ga sprejele jako prijazno, ko je lansko leto ponovno prišel v Ulčinj z namenom, da ustanovi bolnico. Celo od ministrstva za notranje stvari je dobil potrebno priporočilo, ki ga ima v rokah, da bi mu šle pokrajinske oblasti na roke. Polkovnik Bernhem pa dosedaj ni osnoval niti ene bolnice, niti zavoda, niti ni dosedaj prišla nobena ladja s sanitetnim materijalom na njegovo ime ali na ime njegove misije. Vsled tega se je odločil, da opusti misel in je to izjavil krajevnim oblastvom. Polkovnik Bernhem ima čin polkovnika v kanadski vojski. Vse vesti o bedi in terorju v Črnigori so očividno izmišljene, samo da razširijo slab glas o naših oblastvih.

Stavka v hrvatskem tiskovnem zavodu.

ZAGREB, 10. V tiskarni hrvatskega tiskovnega zavoda je stopilo v stavko vse tehnično osobje, ki zahteva, da se odpusti tehnični ravnatelj zavoda, ker baje šikanira delavstvo. Vsled stavke niso izšli listi »Obzor«, »Hrvat« in »Domovina«, ki se tiskajo v tej tiskarni.

D'Annunzio bi hotel imeti Rečane iz jugoslovenske mornarice.

ZAGREB, 10. »Novosti« prinašajo iz Belgrada: Iz zaupnega vira se poroča, da je italijanski pooblaščenec Galanti v Belgradu pri naši vladi baje v imenu D'Annunzievega režima storil korake, da se iz naše mornarice odpustijo vsi mornarji, ki so reški podaniki.

Vesti iz Češkoslovaške

Slavnost v spomin čeških in jugoslovenskih dobrovoljcev

PRAGA, 10. Dne 7. t. m. se je vršila v Narodnem domu na Kraljevih Vinogradih slavnost v spomin čeških in jugoslovenskih dobrovoljcev, ki so se bojevali leta 1916. v Dobrudži. Tam so Čehi in Jugosloveni skupno prelivali kri za skupne ideje. To proslavljenje bojev v Dobrudži ter sodelovanje Čehov in Jugoslovenov na drugih frontah je tudi sijajna manifestacija v pogodbi sklenjenega prijateljstva obeh narodov. Ob desetih dopoldne je bila v cerkvi Sv. Nikolaja v Starem mestu zadušnica za padle junake.

Papežev nuncij v Pragi.

PRAGA, 11. Monsignor Micara, papežev nuncij v Pragi, je predložil predsedniku Masaryku svoja poverilna pisma. Predsednik je izjavil, da je in da bo zanj verski napredek vprašanje velike važnosti. On misli, da bo ločitev države od cerkve, za katero se je že odločila vlada, na veliko korist veri.

Češkoslovaške finance.

PRAGA, 11. Minister Engliš je izjavil ob priliki svojega govora v Mor. Ostravi, da bodo vrgli novi davki državi več kot se je pričakovalo. Rekel je, da se bo prihodnje leto dosegla ravnoteža v proračunu in da znaša državni dolg 30 milijard češkoslovaških kron, skupaj z odškodninami imetnikom avstro-ogrskih vojnih zadolžnic.

Za sodelovanje obeh narodnosti.

PRAGA, 11. »České Slovo« poroča o sestanku nemških in čeških socijalnih demokratov, kjer se je razpravljalo o eventualnem pristopu nemških socijalistov k vladni koaliciji. Socijalistični krogi pa izjavljajo, da so vesti »Českéga Slova« prerane, priznavajo pa, da gre res za sodelovanje obeh strank v gotovih vprašanjih.

Svetovni shod Svobodne Misli v Pragi.

PRAGA, 11. Na zadnji seji Svobodne Misli je pozdravil shod minister za javno izobrazbo Habrman. Shod je razpravljal o svobodi misli v Zvezi Narodov in o ciljih brezverske morale. Italijanski odposlanec je predlagal rezolucijo, s katero naj se obsodi boljševizem. Predlog češkoslovaškega odposlanca Mareka, naj se obsodi vsako nasilje, je bil sprejet. Ob koncu zborovanja je bil sprejet predlog, da se bo vršilo XIX. svetovni shod Svobodne Misli v Rimu.

Češkoslovaški delavci in Rusija.

PLZENJ, 10. Danes popoldne je bil tukaj velik shod delavstva, katerega se je udeležilo okoli 20.000 oseb. Delavci so določili svoje stališče v gospodarski krizi kovinske industrije in zlasti napram brezdelju in se zavzeli za skorajšnjo vzpostavitev gospodarskih in trgovinskih zvez z Rusijo, ker je Rusija zelo dober odjemalec za preostanek češkoslovaške produkcije. Govorniki so nadalje povdarjali novi države in sploh pri poživljenju produksvojo voljo, sodelovati pri gospodarski obcije. Zahtevali so tudi varstvo zoper brezdelje. V tem zmislu so bile sprejete tudi resolucije.

Sestanek med Millerandom in Giolittijem

Razpravljala bosta tudi o jadranskem vprašanju

BARDONECCHIA, 10. Ministrski predsednik Giolitti odpotuje s posebnim vlakom v Aix les Bains ob 11 uri in prispe tja ob 18. Ministrskega predsednika spremljajo baron Aliotti, kont. Mattori in kom. Lavagna. Nastani se v hotelu »Albion«. Prvi pogovor z Millerandom bo jutri predpoldne in pogovori se bodo nadaljevali ves ponedeljek. Giolitti zapusti Aix les Bains v torek predpoldne.

PARIZ, 11. Pertinax piše v »Echo de Paris«: V pogovorih v Aix les Bains se bo razpravljalo o francosko-italijanskih vprašanjih, a posebej o povrnitvi Italiji 32 ladij bivše avstro-ogrske flote, ki predstavljajo 100.000 ton in ki so bile izročene Franciji v oskrbo. Poleg tega meni, da je izvoz železnih rud in fosfata s francoskega ozemlja v Italijo nepopolen, kakor je nepopolno dobavljanje nemškega premoga. Glede političnih vprašanj pravi Pertinax, da se jadransko vprašanje ne bo pozabilo. Jugosloveni da so izročili poslaniški konferenci predloge, ki jih je čital včeraj Jules Cambon. Giolitti je lahko gotov — pravi člankar — da najde Millerandu pripravljenega dokazati, da se niso francoska dobra čutstva nasproti Italiji nič izpremenila.

Turški prestolonaslednik poskušal prebegniti k vstašem

CARIGRAD, 10. Prestolonaslednik, ki je poskušal pobegniti v Anatolijo, je bil aretiran in postavljen pod nadzorstvo. Njegov avtomobil in parnik so mu zaplenili. Princ je bil obljubil, da ne bo skušal pobegniti. Ta vest je povzročila povsod veliko nezadovoljstvo, ker ni kazal prestolonaslednik nikoli svojih simpatij nasproti vstašem.

Homatije v Mezopotamiji. — Gospa Buchman osvobojena.

LONDON, 10. Neka vest Reuterjeve agencije iz Bagdada pravi, da je neka angleška kolona zasedla mesto Skeraban brez boja. Gospa Buchman in nekoliko indijskih ujetnikov so bili oproščeni in poslani v Smawo. Gospa Buchman je bila ujeta od arabskih ustašev dne 12. avgusta, isti dan, ko so ubili njenega moža.

Švicarske strokovne organizacije za tretjo internacijonalo.

CURIH, 11. Zborovanje delegatov zveze strokovnih organizacij v Curihu je soglasno sprejelo tele predloge, ki se bodo predložili kongresu švicarskih strokovnih organizacij, ki bo zboroval v oktobru: Funkcijonarji strokovnih organizacij so obvezani, pojasnjevati stališče organizacij v tem zmislu, da se je kongres uveril, da je po osvojitvi politične moči po proletarijatu neizogibna diktatura proletarijata ter uvedba sovjetov. Kongres sklene nadalje, izstopiti iz mednarodne zveze strokovnih organizacij v Amsterdamu in pridružiti se centrali strokovnih organizacij v Moskvi.

Mednarodna zrakoplovna konferenca.

ŽENEVA, 10. Mednarodna zrakoplovna konferenca je zaključila danes svoje delovanje. Konferenca je razpravljala o veliko vprašanjih tehnične prirode v kolikor gre za tolmačenje rekordov s tovorom v letalu in rekordov hitrosti. Zveza je sprejela v svojo sredo poljska in češkoslovaška zrakoplovna društva. Prihodnja seja se bo vršila v Madridu l. 1921. Bilo je tudi sklenjeno, da se bo izdajal mednarodni letopis, kjer se bodo objavljala vsa poročila, ki bi znala biti koristna potnikom, v terenu, o spuščanju, o zrakoplovnih središčih, o znamenjih itd. Danes popoldne je priredil državni svet v Ženevi obed v čast udeležencem konference.

Nemčija bo sprejeta v Zvezo narodov?

DUNAJ, 10. »Sechsuhrblatt« poroča: Po avtentičnih informacijah tukajšnjih krogov je švicarski zvezni predsednik Motta sporočil nemškemu poslaniku, da bo Nemčija na vsak način sprejeta v Zvezo narodov. Oficijelen sprejem bo najbrže še v oktobru.

Domače vesti

Z vprašanjem odgovornosti na dogodke, ki se v zadnjem času odigravajo v teh naših krajih, se bavi »Piccolo« od minolega četrtka. Seveda — tega menda ni treba šele praviti — po svoje, kakor mu narekujejo znani njegovi zli nagoni, njegova duševnost, njegova mržnja do resnice, posebno pa njegovo sovraštvo proti našemu plemenu. Čujte le! »Če bi mogli — pravi — ugotoviti tiste, ki so izravno odgovorni in jih izročiti v kaznovanje, bi mogli kmalu izpremeniti duševno stanje, kakor se razvija par tednov sem.« Pritrjamo — res, je, da se je sedanje razburjenje razvilo vsled hujskanja od strani izvestnih oseb. Ni pa res, da identitete tistih krivcev ne bi bilo možno ugotoviti. Razumemo »Piccola«: on noče iskati resničnih krivcev tam, kjer so, ampak krivdo hoče navaliti na druge, ki jih on **sovraži.** Tudi čitatelji bodo lahko razumeli, kam meri bodalo »Piccolove« zlobe in denuncijantstva, ko jim povemo, kako pripoveduje o sovražniku, ki da se je vgnezdil v »naši hiši«; ki dobro pozna »naše« (Piccolove) poti neskončne **potrpežljivosti; liberalnost »naših« političnih obl-**

žajev; ki pozna etnično sestavo med ljudmi različnega plemena; ki pa vendar odklanja vsako obliko sodelovanja, in se hoče okoristiti na vsaki zmešnjavi!! — Dalje pravi: »Med tem, ko vihra konflikt med Italijani z različnih strani — ali vedno Italijani — vstajajo »novi elementi«, kakoršnih ne poznajo po drugih italijanskih mestih, ker nimajo »zagvozd različnih plemen«, došlih semkaj, da kalijo narodopisno narav našega ozemlja. Kdo ne razume te »Piccolove« latinščine?! Vsi so neodložni, vsi le zavedni, in edini krivci so tiste drugorodne »zagvozde«. Plemenita duša »Piccolova« bi hotela, **naj bi sedaj jugoslovensko prebivalstvo plačalo račune za vse dogodke,** dasi so ti najbolj krvavo zadeli ravno to prebivalstvo! Vprašati bi smeli »Piccola« po dokazih za njegovo denuncijacijo na našo škodo. Ali: kdaj še se je klevetnik zmenil za resnico?! Ne vprašuj ga po dokazih! Obrekuje, ker hoče obrekovati, ker mu je to v krvi, ker je kleveta njegova druga narav. Višek vsega neizmernega hinavstva »Piccolovega« pa se kaže v njegovi trditvi, da mi odklanjamo »vsako obliko sodelovanja«! Tu pa se res že vse neha. Kdaj še — vprašamo ves božji svet — so »Piccolo« in njegovi zaplečniki ponudili tukajšnjemu našemu življu sodelovanje v kakršni obliki! Pa ne da so hoteli dne **13. julija** 1920 ponuditi »obliko« za soedlovanje?! Človeku se enostavno gabi tako hinavstvo, tako preziranje najočitnejše resnice in — morale, ki je, na koncu (vsaj do neke mere) potrebna tudi v politični borbi.

Slovenska gimnazija v Ajdovščini? Od zasebne strani smo doznali, da je vlada sklenila otvoriti slovensko gimnazijo v Ajdovščini. Svoje jasno stališče o tem vprašanju preciziramo v eni prihodnjih številk.

Izseljeniški vlak radi izrednih razmer ne odide 15. t. m., kakor je bilo javljeno, ampak kasneje. Dan odhoda bo objavljen pravočasno v »Edinosti«.

Izgredi v Valle d' Oltra. Predvčerajnjim je par sto delavcev v Valle d' Oltra hotelo imeti protestno zborovanje radi tržaških dogodkov. Koprška politična oblast pa je zborovanje zadnji hip prepovedala. Okrajni komisar je poslal v Oltro močan oddelek orožnikov z nalogo, da se na vsak način prepreči zborovanje in ljudje razženejo. Ker pa se delavci niso hoteli raziti, so orožniki začeli streljati proti posameznim gručam delavcev. Delavci so nato napadli orožnike s kamenjem. Nastala je pravcata bitka. V spopadu je bil večkrat od krogelj zadet neki 18-letni Ivan Sancin, satnujoč v Novem Lazaretu. Ena krogla je šla revežu skozi trebuh. Ranjenca so včeraj zjutraj pripeljali v tukajšnjo mestno bolnišnico, kjer so ga takoj oprerirali. Njegovo stanje se je proti večeru tako poslabšalo, da je med nepopisljivimi mukami izdihnil.

Uradne vesti

Vpisovanje šolcobveznih otrok v mestne ljudske šole. Mestni statistično-anagrafski urad nam pošilja s prošnjo, da priobčimo: Vsi šolcobvezni otroci, kateri niso bili meseca julija vpisani v ljudsko šolo v mestu, se morajo predstaviti v dneh od 11. do 15. t. m. v statistično-anagrafskem zavodu v ul. Sanità št. 25, III. nadstr. vr. 61, kjer se jim izroči potrebna legitimacija za ponovno vpisanje v šolo. Opozarja se, da se morajo javiti v omenjenem uradu tudi oni otroci, ki se učijo privatno, ali pa obiskujejo kljub stalnemu bivanju tu šolo v kakem drugem mestu in slednjič tudi otroci, iz kateregakoli vzroka oproščeni obiskovanja šole.

Odškodninske komisije. Tukajšnji generalni civilni komisarijat nam je dopesalal: Naznanja se, da so izloženi v uradnih prostorih deželne uprave v Trstu (mestni magistrat), v Poreču (deželna hiša) in v Gorici (deželna hiša, Viale 24. Maggio št. 1.) seznami izvedencev, izmed katerih se bo izbiral, od časa do časa, po en član komisije za ugotovitev in obračun vojnih škod. Proti pomankljivostim in napakam omenjenih seznamov imajo prizadeti pravico vložiti reklamacije v petih dneh in sicer pri tisti deželni upravi, ki je seznam sestavla.

Ukrepi za povrnitev italijanskega imetja iz Nemčije. Tukajšnji civilni komisarijat poroča: V zmislu čl. 297. točka f.) versailleske mirovne pogodbe imajo italijanski državljan in podaniki, ustanove in društva, lastniki imetij, pravic in interesov na nemškem ozemlju, kakršno je bilo 1. avgusta 1914, — pravico zahtevati, da se jim povrne v naravi njihovo imetje, ki jim je bilo odvzeto na podlagi ukrepov nemške vlade ali kakršnesibodi nemške oblasti ob času vojne. Tisti, ki se mislijo poslužiti s to pravico, morajo predložiti ministrstvu za industrijo in trgovino (Odbor za ureditev ekonomskih odnošajev v zvezi z mirovnimi pogodbami) posebno prošnjo čimprej in najdalje do 10. novembra 1920. Za podrobnejša obvestila in pojasnila naj se prizadeti obrnejo na civilni komisarijat v Trstu (ul. 30. Ottobre št. 7., kabinetna pisarna) ob uradnih urah.

Iz tržaškega življenja

Samomor na pokopališču. Mahnič Mihael, 54 let star, strojevodja, brez stalnega bivališča, je šel včeraj popoldan na pokopališče k Sv. Ani, kjer je izpil večjo dozo karbolne kiseline. Ljudje so na tleh ležečega moža kasneje zapazili in poklicali rešilne organe na pomoč. Zdravniku ni preostalo drugega, kot ugotoviti smrt, katera je bila po njegovi sodbi nastopila pred 2—3 urami. Truplo so dali v kapelico.

Oče in sin. 55-letni težak Bernhard Piletti, brez stalnega domovanja, se je srečal včeraj popoldan s svojim vzornim sinom na trgu Garibaldi. Očetu ne bilo to srečanje neprijetno in hotel je kreniti na drugo pot. Bilo je pa že prekasno. Sin je stopil k očetu in po kratkem prerekanju ga je dejansko napadel. Ranil je očeta na glavi. Okoli stoječe osebe so očeta in sina dali narazen in starega Pilettija spremljali na rešilno postajo.

Samomor neznanca. Kr. orožniki v Miramarju so včeraj popoldne aretirali radi sumljivega vedenja nekega 40 let starega moža. Odvedli so ga na svojo postajo in ga zaprli v zato določeni prostor. Čakali so, da se vrne v urad poveljnik orožniške postaje, kateri naj bi aretiranca zaslišal. Po parurnem čakanju je končno prišel g. maršal, ki je ukazal, da mu privedejo aretiranca v pisarno. Vsklik groze se je izvil iz grla orožniku, ki je odprl vrata zapora. Sredi lokala je gugalo na pasu telo aretiranca. Takoj so obvestili zdravniško rešilno postajo. Medtem so prisotni poizkušali z umetnim dihanjem rešiti samomorilca. Ves trud zastonj. Ko je prišel zdravnik, je dognal, da je nesrečnež že zdavnaj mrtev. Ne ve se, kdo da je, ker se ni našla pri njem nobena listina.

Dopisi

Žalostna smrt sina openskega župana. V četrtek okoli 2 popoldne se je zgodil pri nas na Opčinah grozen zločin, katerega nedolžna žrtev je bil sin našega starega župana gosp. Daneu. Županova družina je imela že delj časa v službi kot hlapca nekega Josipa Pintarja, 44 let starega, iz Pevme pri Gorici. Domači sin Leonard ni živel s tem hlapcem v najboljših odnošajih, kajti Pintar ga je sovražil iz ljubosumnosti. Leonard je imel namreč zaročenko, na katero je bil tudi hlapec vrgel oko. Toda temu malemu nesoglasju ni pripisoval nihče večje važnosti, najmanj pa županova družina. Toda Pintarjevo sovraštvo proti ubogemu Leonardu je, žal, obrodilo grozne sadove. V četrtek popoldne, takoj po obedu je popravljal Leonard kolo na dvorišču pred hlevom. Prišel je mimo njega Pintar in rekel, da gre v hlev pokazati dekli, kako se molzejo krave. Kmalu nato pa se je vrnil iz hleva in planil nenadoma proti nič slutečemu Leonardu in ga udaril z vso silo z zidarskim kladivom po glavi, tako da se je revež zvrnil s prebito črepinjo in ves krvav na tla. Vse se je zgodilo tako nenadoma, da ni nihče nič česar slišal, kajti ubogi Leonard se je zgrudil brez besede. Hlapec je po izvršenem zločinu prišel popolnoma mirno v kuhinjo, vzel jopič in odšel. Leonardov oče ni nič slutil. Slišal je sicer pozneje nekakšno stokanje, toda ni ti od daleč mu ni prišlo na misel, da bi moglo biti to človeško stokanje. Kar naenkrat je planil v hišo črevljar Tavčar, ki stanuje v isti hiši z Daneuovimi ki je zapazil ranjenca, ter povedal ubogemu očetu grozno novico. Očetova bolečina se ne da popisati. Ves iz sebe je skočil ven in pohitel k ranjenemu sinu, ki je slabotno stokal v mlaki krvi. Prihiteli so še drugi ljudje, nekdo je poklical zdravnika g. Davanza, ki je dal ranjencu, katerega so odnesli v Kalčičevo lekarno, prvo pomoč. Ranjenec je bil odpeljan v Trst v bolnišnico, kjer ga je dr. Massopust takoj operiral. Toda nesrečniku ni bilo več pomoči in je včeraj, v soboto ob 10'30 izdihnil. — Morilca so takoj po zločinu aretirali in odpeljali v Trst v zapor. Baje obžaluje svoj čin. Na Opčinah je povzročila vest o zločinu silno ogorčenje.

Iz Divače. Trgovski opravki so me prinesli v to lepo našo vas, ki je, žalibog, sedaj tako zelo mrtva in brez življenja. Ko sem stopil v gostilno, sem se pridružil družbi vaščanov, ki je silno razbrjeno govorila o birmi, ki se bo baje vršila v kratkem v Divači. Videl sem, kako domačini ne morejo pojmiti, da bi bilo to možno ob takem razpoloženju ljudstva. Morda odgovorni faktorji tega ne vedo, zato mislim, da bi bilo dobro, da bi ne ukrenile ničesar, kar bi utegnilo imeti neljube posledice.

Na naslov finančnega ravnateljstva. Iz Boršta: Dolgo po krvavem plesu smo gojili nado, da dobimo pod zasedbeno upravo pri finančnih oblastih ljudi, ki bodo gledali, da se popravijo krivice, ki so se dogajale nam ubogim slovenskim kmetom in delavcem pod prejšnjim režimom: nas Slovence so upoštevali le pri plačevanju davkov in na vojaških naborih. Kmalu pa smo se uverili, da nas je ta naša nada prevarila. Vse je ostalo pri starem, nič se ni obrnilo na bolje za nas. Posebno pa opozarjamo finančno ravnateljstvo na to, da so naše tobakarne skoro vedno zaprte, ker nimajo kaj prodajati, dočim imajo drugod tobaka in vsakovrstnih cigaret na razpolago. Naše tobakarne dobivajo tobak samo enkrat na teden in še tedaj malo. V Trstu pa ga dobivajo po dvakrat na teden in po več, nego naši. V Trstu se dobiva zavitek tobaka in papir poleg za 2 liri 50, pri nas pa moramo papir posebej plačati. Je-li to pravično? Zakaj ni zadostno tobaka tudi za nas? Slavno finančno upravo prosimo, naj ukrene potrebno, da se nam ne bo treba več oglašati v tej stvari in da bomo vsi enaki pod solncem.

Iz Tomaja. Po dolgem, pirsiljenem mirovanju smo se slednjič začeli gibati tudi v našem Tomaju, da oživimo zopet naše društveno delovanje in narodno-kulturno snovanje. V nedeljo dne 5. septembra je priredilo naše pevsko in bralno društvo »Tomaj« veselico ob sodelovanju tamburašev in igralcev. Prireditev je sijajno uspela, kar je tem pomembnejše in nadobudnejše, ako uvažujemo dolgo dobo nedelovanja in pa dejstvo, da se prireditev ni mogla naznaniti v listih. Vspeh je torej dosežen brez reklame — spontano je prišlo do izraza čustvovanje našega ljudstva. Vsi sodelujoči so izvršili svojo nalogo povsem povoljno, deloma cel odlično. V burki »Anarhista« sta se n. pr. posebno izkazala Gorup (sluga Martinek) in igralec »župana«. Kosovel pa je zanimivo govoril o Prešernu. Veliko zaslugo za prireditev je pridobil učitelj-voditelj Kosovel. Občinstva je došlo veliko število, ki je burno izražalo svojo pohvalo sodelujočim. Vspeh je bil torej nad pričakovanje v moralnem in materijalnem pogledu. Le tako naprej — lepo složno, kakor zahtevajo to sedanji težki časi.

Gospodarstvo

Superfosfat je pri današnjem pomankanju gnoja zemlje in posebno travnikom neobhodno potreben. Še je čas ga naročiti. Superfosfat razdeljujejo tudi sledeče kmetijske družbe: v Vipavi, v Dobravljah, v Podgrajah pri Ilirski Bistrici, v Hotedržici pri Logatcu in v Beramu pri Pazinu.

Vrednost umetnega gnojila se določuje potom kemične analize. V to svrho je treba vzeti vzorce iz vsake pete, pri večjih naročilih iz vsake desete nepoškodovane vreče, na bolje v prisotnosti železniškega uradnika. Iz vsake teh vreč je vzeti enako množino gnojila n. pr. v kozarec za pivo. Vse te vzorce se prav dobro pomeša v suhi posodi, tako, da se dobi srednji ali povprečni vzorec, od katerega se vzame tri vzorce po pol kg in se jih spravi v tri posode ali steklenice s širokim vratom, ki jih treba zapečatiti. O tem se napravi zapisnik, v katerem je označiti številko vagona in vreč, težino in procentno vsebino kupljenega gnojila. Od teh vzorcev si kupec lahko pridrži enega, dva pa lahko pošlje v zavod za kemično preiskovanje umetnih gnojil.

V trgovini se nahaja dvoje vrst superfosfata, in sicer z 14-16% ter z 16-18% v vodi topive fosforne kisline (P2 O5) oziroma v vodi topivega monokalcijskega fosfata (Ca H4 (PO4) 2). 100 kg superfosfata prve vrste stane približno 35-37, druge vrste 38-40 lir franko Venezia, katera množina zadostuje za približno ⅓-½ hektarja zemljišča. Vsled velikega povpraševanja cene neprestano rastejo. Kdor misli naročiti superfosfat za jesen ali spomlad, naj ga naroči takoj.

Sladkor rudečkast po L 13 za izdelovanje petijota je na razpolago pri Tržaški kmetijski družbi. Kdor ga hoče, naj takoj plača.

Trstni ali navadni sladkor (C12 H22 O11) dodajamo moštu zato, da pomnožimo v bodočem vinu vsebino alkohola ali špirita, da postane vino tako močnejše, posebno tedaj, če je bilo za časa zorítve grozdja hladno, premalo solnčno vreme. Sladkor dodajemo pa tudi tropinam, katerim dolijemo vode ter pripravljamo tako petijot. Kvasne gljivice, ki se nahajajo v moštu in v tropinah pretvarjajo grozdni sladkor (C6 H12 O6) v alkohol (C2 H6 O) in oglikovo kislino oziroma oglikov dvokis (CO2). Navadnega trstnega, belega saldkorja pa kvasne ali vrelne glivice ne morejo takoj, neposredno povzeti oziroma pretvoriti v alkohol in oglikovo kislino. Kvasne glivice pa izločujejo neko snov, kateri pravimo ferment invertin. S pomočjo te snovi (fermenta) se pretvori navadni beli sladkor v takozvani invertni ali grozdni in sadni sladkor (dektroza + levuloza) in šele ta se spremeni vsled delovanja vrelnih glivic v alkohol in oglikovo kislino. Iz enega kg sadkorja dobimo približno ½ kg alkohola ali špirita v vinu. Za napraviti 1 hl dobrega petijota potrebujemo približno 10 kg sladkorja.

Rudečkast sladkor, ki ga navadno uporabljamo za mošt in petijot vsebuje 95-96% sladkorne snovi ter je že invertiran in takorekoč že presnovljen v grozdni + sadni sladkor, vsled česar ga vrelne glivice takoj sprejmejo ter neposredno in mnogo lažje pretvarjajo v alkohol in oglikovo kislino.

Za tiskovni sklad „Edinosti"

Ziherl, Planina L 15; Neimenovan na Scali Santi L 40; Anton Slamč, župnik v Dekanih L 10; Peric Štefan L 5; Štefan Štekar, Ajdovščina L 7; Josip Vrbka, župnik v Lanišču L 20; Greta L 5; mesto venca na grob pok. Ant. Hrovatin v Vipavi L 50. — Ker so bili toženi od »signorine« Viktorije Zobec in oproščeni, darujeta Auer Marija iz Boršta L 10 in Antonija Petaros iz Boršta L 5. — Do sedaj izkazanih L 8073'65. — V današnjem izkazu L 167. Skupno L 8240'65.

DAROVI

Antonija Grmek L 30. — Do sedaj izkazanih L 5565'80; v današnjem izkazu L 30. — Skupno L 5595'80.

Mesto venca na grob pok. Antona Hrovatin v Vipavi L 50. — Denar hrani uprava.

MALI OGLASI

DEKLICO za lahka hišna opravila sprejme boljša družina v ulici Giulia št. 32, IV. nadstropje, desne stopnice.

PIANINO glasovir kupim. Mirodilnica Žigon, Trst, ulica XXX. Ottobre 8. 184

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah. Urar Albert Povh, ulica Mazzini 46. 204

DEKLETA POZOR! V svrho poznejše poročitve seznanil bi se rad že sedaj s poštenim, pridnim in zavednim slovenskim dekletom, v starosti od 20 do 24 let. Le resne ponudbe s protizamenjavo slik pod »Sreča in mir« na upravo lista. Stroga tajnost. (231)

NOV ORKESTRON za plesne dvorane poceni se odda na Opčinah, kavarna Beseničnjak. (230)

MODISTKA se priporoča cenj. damam v mestu in v okolici. Ulica Alessandro Volta 2. V. (pri ljudskem vrtu). 212

TEŽAK, 16—18leten, praktičen pri sodih, se takoj sprejme. Informacije: Zagar & Plesničar, Donizetti 5. (229)

SODE oljeve, petroljeve, kupujem vsako množino. Kuret, Settefontane 1. 213

NA NOVO odprto trgovino s pohištvom novim in starim ter z drugimi potrebnimi predmeti priporoča za obilen obisk J. Babič, ul. Artisti št. 7, zraven Corsa Vitt. Em., Piazza S. Caterina. Najnižje cene. Svojt k svojim. 190

SLAMOREZNICA še nerabljena, se proda v skladišču št. 1 v ul. Crociferi (za škofovo palačo).

✝

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša soproga ozir. mati

Pavla Bizjak

9. t. m. ob 8. uri zvečer po kratki in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage pokojnice se bo vršil v nedeljo, 12. t. m., ob 10'30 iz mestne bolnišnice.

TRST, 10. septembra 1920. (148)

Josip, soprog
Josipina, Veleja in **Grozdana,** hčere.

✝

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša preljuba sestra ozir. teta in svakinja

VIKTORIJA BOLE
mestna učiteljica

preminula danes po dolgi in mučni bolezni v cvetu svoje mladosti.

Zemski ostanki se odpeljejo v ponedeljek, ob 16. uri, iz Magdalenske bolnišnice.

TRST, 11. septembra 1920.

France, brat. **Albina** por. **Kosmač, Marija** por. **Kosmerlj, Gizela de Sattomini,** sestre, in ostali sorodniki.

Novo pogrebno podjetje Corso V. E. III. št. 47. (150)

Učiteljski zbor rojanske šole naznanja, da je preminula po dolgi in mučni bolezni vrla tovarišica

VIKTORIJA BOLE

dne 11. t. m. ob 16.30 v Magdalenski bolnišnici.

Pogreb se vrši v ponedeljek, 13. t. m., ob 16 iz Magdalenske bolnišnice.

TRST, 12. septembra 1920.

Brez posebnega obvestila. (151)

✝

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljeni sin, brat, svak in stric

LEONARD DANEU

danes ob 10. uri predpoldne, v starosti 23 let, vsled zavratnega napada izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek, 13. t. m., ob 9. uri, iz hiše žalosti na Opčinah št. 295 v openski cerkev kjer se bo brala maša zadušnica in od tam na pokopališče. Zemski ostanki se polože v družinsko grobnico.

OPČINE, 11. septembra 1920.

Tomaž, oče. — **Valerija,** sestra. — **Ludvik,** nečak. **Pija,** nečakinja. — **Ivanka** roj. **Vrtovec,** svakinja. (149)

Pogrebno podjetje Capellan

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzorci **Seidel & Neumann in „Singer" Gast & Gasser**

Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popravljanja.

Tvrdka ustanovljena l. 1873 **FRANCESCO BEDNAR** Trst, ul. Campanile 19

NOV DOHOD

stiskalnic za grozdje in plugov Bächer

po najugodnejših cenah. (146)

Ing. Righi & M. Vidovich, Trst, ul. Sanità 8.

Glasbeno društvo v Sežani

priredi (149)

v ponedeljek, dne 13. t. m., na dan semnja

JAVEN PLES.

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000.000

Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3½% a v bancogiro prometu po 8%.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo: **ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolò**

Telefon: štev. 1463, 1793, 2676

Blagajna posluje od 9 do 13

Usnjene čevlje za zimo

lične in trpežne, za vsak stan in starost, od najpriprostejše do najfinejše vrste, iz samo dobrega usnja brez vsake druge primesi **izdeluje**

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici.

Sprejmajo se naročila na drobno in debelo. Ceniki se pošiljajo na pismeno zahtevo.

Čevlje prodaja na drobno

V GORICI lastna prodajalna v hiši Centralne posojilnice Corso Verdi štev. 32.

V TRSTU lastna prodajalna Via Rettori štev. 1.

V VIPAVI trgovina A. Beltram.

PODLISTEK

Kiaúta Rajko.

Izmišljena resnica

Poslušajte, povem vam povest, kratko, resnično, brez fraz. Nekoč je bilo, kje in kedaj ne vem, toda zgodilo se je. Bil je vsekakor čuden dogodek. Kopica starcev se je igrala na trati, ki jo je obdajala reka, oživljena z otroci. Iz reke pa se je prikradel med igrajajoče se starce naukaželjen otrok. Toda, kako je ostrmel, ko je videl, da se starci samo igrajo, medtem, ko se je hotel on od njih naužiti znanosti, treznega premišljevanja. Starci so se igrali žogo. Ta žoga pa je bila velika, tako velika, kot naš zvonik; in kogar je zadela, se je spremenil v nič, izginil je. Starcev pa je bilo nepregledno število in vsi so po vrsti metali žogo. Mnogo izmed njih jih je tudi zadela, a ostalo jih je še vedno mnogo. Dolgo je gledal otrok to čudno igro, te skakajoče starce; minilo je več sto let, dokler se ni naveličal in splezal je na drevo. Vedno bolj se je manjšalo število starcev, dokler niso ostali samo štirje. Toda ti so se razumeli na igro; kajti z veliko spretnostjo so metali in lovili žogo. Vendar sreča ni stalna in tako sta ostala samo še dva starca, najhujša, najbesnejša in najspretnejša. Otrok na vrbi pa si je mislil: Kaj besnita, naj tekmujeta, bodočnost je moja.

In zginil je starec, ostal je samo še eden in svest si je bil zmage. Položil je žogo pred-se, stopil nanjo in zavpil: Glejte me, otroci, jaz sem vaš vladar! Nobenega ni, ki bi vrgel name žogo. Vzdignil je žogo in jo vrgel v zrak, v znak slavja. — Toda.... kje je starec? Ni ga več, žoga ga je zadela, ugonobil je sam sebe.

Otrok pa ni bil več otrok; držal je žogo trdno v pesti in svet je bil njegov.

Kratka je ta povest, toda resnična, le premišljujte.

* * *

»Ha, ha, ha, kaj mi pripoveduješ, kaj takega vendar ni zame! To vse je sama fantazija, so sanje. Ali ne uvidiš sam? Zatorej, prosim te nekaj.«

»Da, res, vse, kar sem povedal, ali, kar mislim še povedati, je fantazija. Ali premisli te sanje dobro in potem govori. Toraj poslušaj drugo.

Mladenič je bil in ime mu je bilo Jačeslav. Nekoč, na sprehodu, je prišel do potoka, ob katerem je stal starec, skljućen že, z dolgo srebrno brado; in metal je v potok drobne kamenje, ki so jih lovile ribe. Jačeslav se je nekako narahlo dotaknil starca, toda, kako se je zgrozil, ko je videl, da ne stoji pred njim skrhan starec, temveč mlada zlatolaska — Barja. Poznal je Barjo; dobra znanca sta si bila; vendar, kam je zginil starec? Barja ni odgovorila na to; prijela je Jačeslava pod pazduho in ga odvedla bogve kam.

Od takrat je minilo že dokaj let. Prišli so drugi časi, novi ljudje, vse je prerojeno. Napotil se je zopet mladenič k potoku; videl je tam starca, skljućenega, kako se je igral s kamenčki. Na vrbi, ki je stala poleg potoka, pa je ležala na mehkih spomladnih listih, ovita okoli sleherne vejice, zlatolaska Barja. Narahlo, boječe, se je mladenič dotaknil igrajočega se starca in pred njim je stal — Jačeslav. Stala sta si nasproti, spoznala sta se, oba sta bila ista. Iskajoče oči so švignile na vrbo, toda Barje ni bilo, vrbe ni bilo, potoka, rib, kamenčkov, Jačeslava ni bilo. Vse sama fantazija, izmišljena povest.

* * *

Sam sem bil; nobenega starca več, ne Jačeslava, ne Barje in blodil sem v temni, nezaupni noči. Pusta se mi je zdela soba, brez življenja; ne ene sence ni bilo v nji, ne duška fantazije in zato sem zbežal v noč.... Nenadoma sem se znašel v gozdu, onkraj potoka. Gozd pa je žarel v čarobni svetlobi, modro mežikajoči, in strah me je bilo. Zakaj na drugi strani potoka je bila noč in tu svetloba. Hotel sem že zbežati nazaj v temo, toda prav blizu potoka me je nekdo pograbil za rame. Strahoma sem se ozrl. Jačeslav! Odkod, kje, kedaj si prišel? — Ne vem. Hodi z mano. Oglej si natanko, kar vidiš tu, vsako drevo, vse, vse! — In zdelo se mije, da ne gledam drevja, temveč, da stoje pred mano vsi tisti starci, ki sem jih takrat kot otrok opazoval z vrbe. Njih brade pa so bleščale v modri luči in v zrak so metali kamenčke, modro odsevajoče. Visoko pod nebom je visela žoga in na nji je ležala zlatolaska Barja. V zraku pa so plavale ribice zlate in lovile kamenčke, ter jih dajale Barji.

Vse to sem videl tisto noč v gozdu. Čudno zares, toda vsak izmed nas gleda sleherni dan vse to; morda tudi v drugi luči, kajti Jačeslav kaže rad vsakomur vse to.